

doc. MUDr. Juraj Maďarič, PhD., MPH.

Klinika kardiológie a angiológie NÚSCH, a.s., Pod Krásnou hôrkou 1, 833 48 Bratislava

---

Vážený pán

prof. MUDr. Juraj Šteňo, DrSc.

dekan LF UK

Špitálska 24

813 72 Bratislava

OPONENTSKÝ POSUDOK

Habilitačnej práce MUDr. Jozefa Bartúnka, PhD.

Cardiac Regenerative Interventions in Clinical Translation

MUDr. Jozef Bartúnek, PhD., predložil 120 stranovú habilitačnú prácu spracovanú v anglickom jazyku, v ktorej sa zaoberá jednou z kľúčových tém jeho odbornej kariéry – témou regeneračnej medicíny v kardiológii. Na ploche 5-tich kapitol rozpracúva koncept bunkovej liečby, popisuje súčasný stav a najnovšie trendy v tejto progresívnej oblasti kardiológie.

V prvej kapitole sa venuje prirodzeným regeneračným procesom myokardu, úlohe kmeňových buniek v týchto mechanizmoch, jednotlivým možným cieľom terapeutického zásahu pri liečebných snahách o reverziu maladaptačných remodelačných zmien v zlyhávajúcom srdcovom svale. Približuje spôsoby aplikácie bunkového materiálu, ako aj jednotlivé bunkové typy s regeneračným potenciálom, so špeciálnym dôrazom na indukované pluripotentné kmeňové bunky. Prehľadne informuje o výsledkoch kľúčových klinických štúdií, ktoré posúvali vývoj v tejto oblasti a ktorých výsledky poukazujú na bezpečnosť použitia bunkovej liečby, avšak ktorých výsledky týkajúce sa účinnosti nie sú uniformné. Tento fakt vyplýva z heterogenity samotných štúdií ako aj postupov v nich používaných. Práve na vylepšenie reprodukovateľnosti regeneračných intervencií na zlyhávajúcom myokarde je zameraná predkladaná habilitačná práca podobne ako vyše desaťročie trvajúca intenzívna odborná aktivita MUDr. Bartúnka v tejto oblasti. Vlastnými originálnymi prácami publikovanými v najprestížnejších odborných časopisoch podáva informácie o optimalizácii postupov v regeneračnej liečbe myokardiálneho postihnutia identifikáciou najvhodnejších bunkových typov, kardiálnou modifikáciou kmeňových buniek, selekciou vhodných pacientov, stanovením optimálneho časovania intervencie, ako aj spôsobu bunkového podania. Práce z oblasti aplikovaného a klinického výskumu autor logicky člení do viacerých podkapitol. Sú výsledkom klinicko-výskumnej bázy, ktorú Dr. Bartúnek zorganizoval v kardiocentre v belgickom Aalste, ako aj následnej spolupráce s viacerými svetovými pracoviskami, vrátane napr. Mayo Clinic, „Mekky“ svetovej kardiológie. V súlade s celosvetovým vývojom boli úvodné práce zamerané na analýzu mononukleárných buniek kostnej

drene a ich použitia pri intraarteriálnej aplikácii u pacientov v akútnej fáze infarktu myokardu, teda na tzv. prvú generáciu regeneračných buniek. V ďalšej etape sa aktivity jeho pracovného tímu zamerali na technologický vývoj – vývoj špeciálneho katétra umožňujúceho zvýšenú retenciu bunkového materiálu pri endomyokardiálnej aplikácii. Ďalším kľúčovým krokom bolo zameranie na druhogeneračné bunkové materiály – modifikované mezenchýmové bunky kostnej drene pomocou kardiogénnych kardiospecifických rasových faktorov – tzv. kardiopoetické mezenchýmové bunky, a to predovšetkým u pacientov s chronickým srdcovým zlyhávaním na podklade ischemickej kardiomyopatie. Pomocou kokteilu rastových faktorov vytvorený špecifický bunkový koncentrát bol skúmaný v prvej etape v predklinickom výskume, následne v multicentrickej randomizovanej klinickej štúdii C-CURE s použitím preprogramovaných mezenchýmových kmeňových buniek (MSC) smerom ku kardiogénnej línii u pacientov so srdcovým zlyhávaním ischemickej etiológie. Intramyokardiálna aplikácia týchto kardiopoetických kmeňových buniek viedla k sľubnému zlepšeniu sledovaných objektívnych parametrov a stretáva sa s vysokou pozornosťou odborníkov, napokon ako aj drvivá väčšina vysoko citovaných prác MUDr. Bartúnka. Na túto prácu nadväzuje z dnešného pohľadu kľúčová štúdia fázy 3, kde pred tým testované autológne kardiopoetické MSC budú porovnávané s tzv. falošnou (sham) procedúrou v štúdii CHART-1 u pacientov so SZ ischemickej etiológie.

Z uvedeného je zrejmé, že habilitačná práca, ako aj samotná odborná anamnéza Dr. Bartúnka nám ponúka nie len pohľad na svetové trendy v oblasti kardioregeneračnej medicíny, ale aj úspešný príbeh slovenského lekára, ktorý sa v plnom rozsahu klinickej, ako aj vedeckej činnosti presadil v zahraničí v celosvetovom meradle, a to v odbore, v ktorom je konkurencia maximálna. Osobný príspevok Dr. Bartúnka k napredovaniu poznania v problematike bunkovej regeneračnej medicíny myokardu je v setovej odbornej verejnosti veľmi vysoko hodnotený a Dr. Bartúnek jednoznačne patrí v tejto oblasti medzi svetových „opinion leadrov“. Na základe podrobného preštudovania predloženej habilitačnej práce, ktorú bolo pre mňa ctou hodnotiť a ktorá bola pre mňa veľmi inšpiratívna, môžem konštatovať, že spĺňa všetky požiadavky habilitačnej práce a odporúčam jej schválenie v rámci habilitačného postupu.

Na autora mám nasledujúce otázky:

1. Čo považuje autor za najobjektívnejší, resp. najzmysluplnejší primárny cieľový parameter klinických štúdií zameraných na účinnosť bunkovej liečby u pacientov s chronickým srdcovým zlyhávaním?
2. Jednou z kľúčových otázok regeneračnej medicíny je postavenie autológnej verzus alogénnej bunkovej liečby. Je aj v kardiovaskulárnej medicíne realistické dosahovať klinicky relevantné výsledky pomocou darcovských, teda mezenchýmových buniek, a teda bez použitia endotelových progenitorových buniek? Alebo je realistické ich kombinované podávanie?
3. Liečba srdcového zlyhania je mimoriadne dynamicky sa rozvíjajúca oblasť kardiológie. Ktorým smerom sa v súčasnosti ubera výskum a vývoj v tejto oblasti, aj mimo regeneračnej liečby?

doc. MUDr. Juraj Maďarič, PhD., MPH.

V Bratislave 26.04.2016